

Republica Cehă

Dreptul statului membru - Republica Cehă

Această pagină vă prezintă informații privind sistemul juridic și dreptul Republicii Ceha.

Izvoare de drept

Dreptul ceh, care face parte din cultura juridică europeană continentală, se întemeiază pe dreptul scris și cuprinde legi și alte instrumente legislative, tratate internaționale promulgate ratificate de Parlamentul ceh [[Parlament České republiky](#)], precum și hotărârile Curții Constituționale [[Ústavní soud](#)] de anulare parțială sau integrală a unei dispoziții legislative.

Tipuri de instrumente juridice – descriere

Ordinea juridică a Republicii Ceha este constituită din întreaga legislație cehă și instrumentele conexe.

Cele mai importante instrumente legislative sunt **legile** [*zákony*], reprezentând colecții de norme de comportament care guvernează principalele domenii ale vieții persoanelor fizice și juridice. Legile mai cuprinzătoare cunoscute drept **coduri** [*zákoníky*] reglementează un întreg domeniu de drept și prevăd dispoziții detaliate într-un mod sistematic. Legile care acoperă un întreg domeniu al dreptului procedural și care stabilesc în detaliu dispoziții de procedură se numesc **norme de procedură** (*řády*). Legile cu privire la cele mai importante chestiuni de stat și la drepturile cetățenilor și drepturile omului (inclusiv Constituția Republicii Ceha și Carta drepturilor și libertăților fundamentale) sunt cunoscute sub denumirea de **legi constituționale** [*ústavní zákony*], iar pentru adoptarea acestora există o procedură specială.

Legile sunt completate de regulamente de punere în aplicare: **regulamente guvernamentale, decrete ale ministerelor și organelor administrației centrale, precum și decrete ale entităților regionale autonome**.

Dreptul ceh include, de asemenea, **acordurile internaționale** care au fost ratificate de către Parlament, fiind astfel obligatorii din punct de vedere juridic pentru Republica Cehă. Acordurile internaționale au prioritate în fața altei legislații în măsura în care un acord internațional are întâietate față de legislația națională în cazul în care acestea conțin prevederi divergente într-o anumită chestiune.

În afară de tipurile de legislație menționate mai sus, **dreptul european** se aplică, de asemenea, în Republica Cehă, precum în celelalte state membre, de la aderarea acestuia la Uniunea Europeană.

Cutuma nu reprezintă un izvor de drept în Republica Cehă. Cu toate acestea, în unele cazuri, legea permite luarea în considerare a cutumei în contextul anumitor domenii sau principii juridice. Atunci când este cazul, acest lucru este specificat în legea în cauză, iar instanțele pot pune în aplicare dispozițiile respective. Prin urmare, concepția prevalentă este aceea că izvorul de drept nu constă în principiul juridic sau cutuma în sine, ci în legea care face trimitere la acestea.

O hotărâre judecătorească nu constituie nici ea izvor de drept. Cu toate acestea, o instanță nu poate refuza pronunțarea unei hotărâri pe motiv ca legea este incompletă sau ambiguă. Adesea instanța trebuie să furnizeze propria interpretare în materie, pe care alte instanțe își vor întemeia ulterior, în mare parte, hotărârile, transformând-o astfel într-un precedent juridic *de facto*. În cazul în care hotărârea este publicată în *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (Culegerea de hotărâri și avize judecătorești), în care se publică de regulă hotărârile fundamentale ale instanțelor superioare, aceasta este considerată în fapt izvor de drept, deși nu este recunoscută oficial astfel.

Ierarhizarea izvoarelor de drept

Ordinea juridică a Republicii Ceha este structurată ierarhic. La cel mai înalt nivel se situează Constituția și celelalte legi constituționale; acestea prezintă cea mai mare autoritate juridică și pot fi modificate doar printr-o altă lege constituțională. La nivelul următor se situează legile ordinare, baza pentru regulamentele de punere în aplicare, care au valoare juridică mai redusă. Dispozițiile cu valoare juridică mai redusă trebuie să respecte dispozițiile situate la un nivel superior în ierarhia juridică. Legislația

poate fi abrogată sau modificată doar prin acte legislative de valoare juridică identică sau mai mare. **Acordurile internaționale** au un statut special. Astfel cum s-a menționat mai sus, acestea fac parte din ordinea juridică și au întâietate inclusiv față de legile constituționale în eventualitatea unor dispoziții divergente.

Legislația derivată din legi – regulamente guvernamentale, decizii ale Președintelui Republicii de natură general normativă (precum cele privind amnistia), dispoziții legislative ale ministerelor și ale altor autorități ale administrației centrale și locale, decrete delegate ale autorităților regionale și municipale. Astfel de dispoziții trebuie emise pe baza și în limitele unei legi, cu exercitarea competenței legale.

În ceea ce privește **dreptul european**, principiul UE al supremației dreptului european se aplică precum în celelalte state membre. În temeiul acestui principiu, legislația europeană are întâietate atunci când există un conflict între dreptul european și dreptul național al unui stat membru (legi, decrete etc.). Acest lucru este valabil și atunci când există un conflict între dreptul național și legislația europeană primară (tratatele), precum și între dreptul național și legislația europeană secundară (regulamente, directive etc.). Conform interpretării juridice prevalente, nici instrumentele juridice naționale supreme nu sunt exceptate – dreptul european are întâietate inclusiv în fața constituțiilor și legilor constituționale ale statelor membre.

Pentru ca acordurile internaționale, care sunt obligatorii din punct de vedere juridic pentru Republica Cehă, să devină parte din dreptul ceh, acestea trebuie ratificate de către Parlament, cu excepția cazului în care o lege constituțională prevede ratificarea acordului în cauză prin referendum. Președintele Republicii ratifică acordurile internaționale. În urma ratificării, versiunea în limba cehă a acordului trebuie să fie publicată în *Sbírka mezinárodních smluv* (Colecția de acorduri internaționale).

Cadru instituțional

Instituții competente să adopte legislație

În Republica Cehă, puterea legislativă este conferită Parlamentului, care este alcătuit din două camere:

- Camera Deputaților (200 de deputați) și
- Senatul (81 de senatori).

Procesul legislativ

Procesul legislativ sau de elaborare a legilor începe cu dreptul de inițiativă. Membrii Parlamentului, separat sau în grup, Senatul, guvernul și autoritățile regionale au dreptul de a propune legi noi sau modificări ale legilor existente. Guvernul este singura autoritate competentă să înainteze propuneri de lege cu privire la bugetul de stat sau la închiderea conturilor naționale, iar Camera Deputaților – singura care poate decide asupra unor astfel de legi. Cu toate acestea, guvernul are dreptul de a-și exprima opinia cu privire la orice propunere legislativă (proiect de lege). Camera Deputaților ia în dezbateri, iar apoi, dacă este cazul, modifică proiectul de lege în trei lecturi succesive.

Pentru aprobarea legii este necesară majoritatea simplă a voturilor deputaților prezenți. Președintele Camerei Deputaților trimite apoi proiectul de lege aprobat la Senat cât de repede posibil, iar Senatul are la dispoziție un termen de doar 30 de zile pentru dezbateri – spre deosebire de durata adesea îndelungată a dezbaterilor în Camera Deputaților, care se prelungesc uneori luni de zile. Până la sfârșitul termenului, Senatul trebuie să aprobe ori să respingă proiectul de lege sau să returneze o versiune modificată a acestuia la Camera Deputaților. De asemenea, Senatul poate decide să nu dezbată deloc proiectul. În cazul în care Senatul aprobă proiectul de lege, decide să nu-l dezbată sau nu exprimă nicio opinie în acest termen, legea se consideră a fi adoptată și este trimisă Președintelui Republicii spre promulgare. În cazul în care Senatul respinge proiectul de lege, Camera Deputaților votează din nou asupra acestuia. Legea este adoptată dacă este aprobată cu majoritate simplă în Camera Deputaților. În cazul în care Senatul returnează proiectul de lege cu modificări la Camera Deputaților, camera inferioară votează asupra versiunii aprobate în Senat. Legea este adoptată cu majoritatea simplă a voturilor deputaților. În cazul în care Camera Deputaților nu este de acord cu proiectul de lege astfel cum a fost modificat în Senat, aceasta votează din nou asupra versiunii inițiale a proiectului de lege trimis la Senat. Legea este adoptată dacă este aprobată cu majoritatea simplă a tuturor deputaților (însemnând 101 voturi). Legile electorale și o serie de alte tipuri de legi trebuie să fie aprobate atât în Camera Deputaților, cât și în Senat.

Președintele Republicii poate decide să nu semneze un proiect de lege aprobat, în termen de 15 zile de la trimiterea acestuia spre promulgare, și îl poate returna la Camera Deputaților pentru dezbateri suplimentare, precizându-și motivele. Acesta este cunoscut drept veto prezidențial. Camera Deputaților poate respinge veto-ul prezidențial prin votul majorității simple a membrilor săi, fără a aduce modificări proiectului de lege, caz în care legea este promulgată. În caz contrar, aceasta nu este adoptată.

În afară de Președintele Republicii, Președintele Camerei Deputaților și Prim-ministrul semnează, de asemenea, legile, deși aceasta este doar o formalitate.

În eventualitatea în care Camera Deputaților este dizolvată, Senatul poate adopta legislație în anumite domenii care necesită intervenție imediată și care ar necesita în mod normal adoptarea unei legi. Guvernul poate propune măsuri Senatului, care trebuie să fie aprobate de Camera Deputaților în prima sa reuniune, în caz contrar acesta cade.

Excepțiile în acest proces legislativ sunt legile constituționale. Pentru adoptarea unor astfel de legi este necesară aprobarea cu o majoritate de trei cincimi din voturile tuturor deputaților (majoritate calificată) și de trei cincimi din voturile senatorilor prezenți, și nu cu majoritatea simplă (jumătate) a tuturor parlamentarilor prezenți, astfel cum se stipulează pentru legile ordinare. Legile constituționale pot fi modificate sau extinse doar prin intermediul altor legi constituționale (ceea ce înseamnă că, în cazul în care Camera Deputaților este dizolvată, acestea nu pot fi modificate prin legislația adoptată de Senat), iar președintele nu are drept de veto împotriva acestora.

Ministerele, alte agenții administrative și entitățile regionale autonome pot emite norme de punere în aplicare detaliate (regulamente și decrete) în limitele competențelor acestora.

Validitatea legislației

Pentru ca un act legislativ să intre în vigoare, acesta trebuie să fie publicat. Legile constituționale, legile și alte dispoziții legislative (regulamente guvernamentale, decrete ministeriale etc.) sunt publicate în *Sbírka zákonů* (Culegerea de legi) emisă de Ministerul de Interne. Legislația intră în vigoare și devine parte din dreptul ceh în ziua publicării în *Sbírka zákonů*. Culegerea consemnează, de asemenea, data de la care fiecare act legislativ produce efecte. Aceasta este data de la care toate persoanele sunt obligate să respecte legislația în cauză. Dacă nu se stipulează o dată ulterioară, legislația începe să producă efecte la cincisprezece zile după publicare. În cazuri de interes public superior, data de la care aceasta produce efecte poate fi avansată, dar nu poate preceda data publicării. Astfel, data de la care un act legislativ produce efecte poate fi aceeași ca data la care acesta intră în vigoare, dar niciun act legislativ nu poate produce efecte înainte de a intra în vigoare. Legislația adoptată de Senat este publicată în *Sbírka zákonů* în același mod precum legile; acordurile internaționale ratificate sunt publicate în *Sbírka mezinárodních smluv* (Colecția de acorduri internaționale). Legislația regională este publicată în monitoarele oficiale; legislația municipală este afișată la avizierul oficial al consiliului timp de 15 zile, iar apoi prin orice mijloacele utilizate de regulă în localitatea respectivă.

În cazul în care legile sau unele dispoziții ale acestora intră în conflict cu ordinea constituțională sau în cazul în care alte instrumente legale sau unele dispoziții ale acestora intră în conflict cu ordinea constituțională sau cu o lege, Curtea Constituțională decide dacă acestea trebuie abrogate.

Pentru informații suplimentare, a se consulta textul Constituției: [Ústava](#).

Baze de date juridice

Baza de date juridice este deținută și menținută de Ministerul de Interne al Republicii Ceha. Aceasta conține următoarele informații:

- o secțiune a site-ului internet oficial al Ministerului de Interne ([Ministerstvo vnitra](#)) dedicată puterii legislative ([legislativa](#)). Aceasta conține copii în format electronic (PDF) ale Culegerii de legi ([Sbírka zákonů](#)) și ale Colecției de acorduri internaționale ([Sbírka mezinárodních smluv](#)) (care fac parte din Monitorul Oficial). Site-ul nu are statut oficial sau valoare juridică. Doar textul tipărit al Culegerii de legi este autentic. Site-ul este accesibil publicului și puteți căuta informațiile dorite în textele integrale ale documentelor sau cu ajutorul metadatelor.
- Secțiunea Legi ([Sekce zákony](#)) a Portalului Administrației Publice a Republicii Ceha ([Portál veřejné správy České republiky](#)) conține textele integrale, consolidate ale legilor și ale regulamentelor de punere în aplicare. Site-ul nu are statut oficial sau valoare juridică. În baza de date puteți efectua căutări în textele integrale sau după numele și numărul documentelor.
- Sistemul de informații [ISAP](#) oferă acces la baze de date utilizate pentru repartizarea rolurilor de coordonator pentru documentele Consiliului, precum și pentru actele legislative publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. De asemenea, acesta monitorizează procesul de punere în aplicare, procesul legislativ național și procedurile privind încălcarea legislației UE. Baza de date oferă o arhivă electronică a pozițiilor naționale, a documentelor de lucru, a tabelelor de corespondență etc.

Jurisprudență

În Republica Cehă nu există o colecție unică, oficială sau privată, care să publice în mod sistematic hotărârile judecătorești fundamentale ale tuturor instanțelor ceha, și anume cele ale Curții Constituționale și ale instanțelor de drept comun care pot avea implicații generale. Deciziile Curții Constituționale sunt publicate în *Sbírka náleží a usnesení Ústavního soudu* (Culegerea de hotărâri și rezoluții ale Curții Constituționale), publicată de C. H. Beck în Praga. În ceea ce privește hotărârile instanțelor de drept comun, se publică în mod sistematic doar o selecție a deciziilor instanțelor supreme, și anume Curtea Supremă și Curtea Supremă Administrativă. Hotărârile selectate ale Curții Supreme și avizele acesteia, care au ca scop consolidarea jurisprudenței instanțelor

civile și penale inferioare de drept comun, sunt tipărite în *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (Culegere de hotărâri și avize judecătorești), publicată de LexisNexis în Praga. O selecție a hotărârilor și rezoluțiilor Curții Supreme Administrative este publicată în *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu* (Culegere de hotărâri ale Curții Supreme Administrative), tipărită de ASPI în Praga. Jurisprudența instanțelor inferioare de drept comun nu este publicată în mod sistematic; unele hotărâri selectate sunt publicate uneori în periodice juridice.

Motoarele de căutare electronice oficiale pentru jurisprudența Curții Constituționale și a celor două instanțe supreme au o deosebită importanță practică, oferind acces la hotărârile instanțelor menționate în întregime lor. Acestea inițiază căutări electronice în serverele diferitelor instanțe inferioare de drept comun pentru a afișa o selecție din jurisprudența acestora.

[judikatura Ústavního soudu ČR](#) (jurisprudența Curții Constituționale)

[judikatura Nejvyššího soudu ČR](#) (jurisprudența Curții Supreme)

[judikatura Nejvyššího správního soudu](#) (jurisprudența Curții Supreme Administrative)

Este gratuit accesul la baza de date?

Accesul la baza de date este **gratuit**.

Baze de date comerciale selectate:

[ASPI](#)

[LEXDATA](#)

[LEXGALAXY](#)

[SAGIT](#)

[TORI](#)

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Ultima actualizare: 19/06/2019